

Namba ya Mtahiniwa.....

**JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LAMITIHANI LA TANZANIA
UPIMAJI WA KITAIFA WA KIDATO CHA PILI**

021

KISWAHILI

Muda: 2:30

Jumanne, 15 Novemba 2016 mchana

Maelekezo

1. Karatasi hii ina sehemu A, B, C, D na E.
2. Jibu maswali **yote**.
3. Majibu **yote** yaandikwe kwenye nafasi ulizopewa.
4. Majibu **yote** yaandikwe kwa kalamu yenye wino wa bluu au mweusi.
5. Vifaa **vyote** vya mawasiliano **haviruhusiwi** katika chumba cha mtihani.
6. Andika **Namba yako ya Mtihani** katika kila ukurasa sehemu ya juu upande wa kulia.

KWA MATUMIZI YA MTIHINI TU		
NAMBA YA SWALI	ALAMA	SAHIHI YA MTAHINI
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
JUMLA		

SEHEMU A (Alama 15)

UFAHAMU

1. Soma hadithi ifuatayo kisha jibu maswali yanayofuata:

Katika nchi ya ughaibuni kulikuwa na mfalme mwenye dharau na maringo sana, aliwaona wananchi wake kama wajinga. Watu wake waliishi bila amani na walichukia vitendo vya mfalme wao. Mfalme huyo alikuwa **anajigamba** kuwa yeye ni tajiri kuliko wafalme wote katika nchi za jirani. Kwa ujumla mfalme huyo alikuwa mnyanyasaji na mwenye **kebehi** nyingi.

Mfalme alikuwa mwenye **kufuru** sana, hata alidiriki kutamka kwenye mkutano wa hadhara kuwa hajawahi kuona njaa. Mzee mmoja mwenye busara aitwaye bwana Adili alimwambia mfalme kuwa asihofu atampeleka mahali njaa inakopatikana. Bwana Adili kwa kukubaliana na mfalme walipanga siku ya safari ya kwenda kumwonesha mahali ilipo njaa. Safari hiyo ilikuwa na masharti kuwa hakuna kula chochote asubuhi na hakuna kubeba **masurufu** yoyote yakiwemo maji, ingawa bwana Adili kwa ujanja wake alibeba.

Safari ilianza asubuhi mapema huku mfalme akiwa na furaha kubwa ya kwenda kuona njaa. Walitembea mwendo wa saa zisizopungua sita, mfalme akawa amechoka sana akamwomba bwana Adili wapumzike. Uchovu huo ulitokana na ukweli kwamba mfalme hakuwahi kwenda mwenda mrefu kwa miguu. Wakati wa mapumziko mfalme alimwomba bwana Adili maji na mkate lakini bwana Adili alimnyima, walipumzika kwa muda wa saa moja na safari ikaendelea. Ilipofika jioni mfalme alikuwa amechoka kabisa kwani mwendo ulikuwa mrefu na njaa ilimuuma mno. Walipumzika chini ya mti, mfalme alimuuliza bwana Adili, mbona hatufiki safari yetu? Bwana Adili hakumjibu chochote bali alichukua mkate akala na kunywa maji, mfalme alihisi njaa kali, alimwomba bwana Adili mkate na maji lakini alimnyima.

Hali ya mfalme ilizidi kuwa mbaya sana, ndipo bwana Adili akamwambia nitakupa maji na mkate ule lakini uahidi kwa maadishi kuwa utaacha dharau na majivuno kwa

Namba ya Mtahiniwa.....

watu. Mfalme alipiga magoti mbele ya bwana Adili na kuchukua karatasi na kalamu aliyopewa na bwana Adili na kuahidi kwa maandishi kuwa ataacha kabisa tabia ya dharau na majivuno. Bwana Adili alipokea maelezo ya mfalme na akampa mkate na maji. Mfalme alipomaliza kula alimshukuru sana, ndipo bwana Adili alipomgeukia mfalme na kumweleza kuwa hakuna **maskani** ya njaa bali hali aliyokuwa nayo ya kuhitaji chakula ndiyo njaa, ni kitu ambacho hakionekani ila ni hali apatayo mtu asipokula chakula. Waliporudi mfalme aliitisha mkutano wa hadhara, aliwaomba radhi wananchi wake na tangu siku hiyo mfalme aliishi kwa upendo na wananchi wote.

Maswali

(a) Bwana Adili alitoa masharti gani ya safari?

- (i)
-
-
-
-

(ii) Kwa nini Bwana Adili alitoa masharti uliyoeleza katika kipengele (a) (i).

-
-
-
-
-

(b) Toa methali moja inayolingana na fundisho linalopatikana katika hadithi uliyosoma.

-
-
-
-

(c) Toa maana za maneno yafuatayo kama yalivyotumika katika hadithi uliyosoma:

- (i) Anajigamba.....
-
-

Namba ya Mtahiniwa.....

(ii) Kebehi.....

(iii) Kufuru.....

(iv) Masurufu.....

(v) Maskani.....

(d) Andika ufupisho wa habari uliyosoma kwa maneno 60.

Ukurasa wa 4 kati ya 12

Namba ya Mtahiniwa.....

SEHEMU B (Alama 15)

MATUMIZI YA LUGHA NA USAHIHI WA MAANDISHI

2. (a) Andika kwa usahihi maneno yaliyokolezwa wino kama yalivyotumika katika tungo zifuatazo:

- (i) **Mashirikiano** ni muhinu kwetu
- (ii) Mimi ni **mwanaainji** wa Tanzania.....
- (iii) Mama **anakaaga** jikoni anapopika.....
- (iv) Hakuna **mapungufu** yaliyojitokeza.....
- (v) Hajafika mwanafunzi **yoyote** leo.....
- (vi) Huyu ni rafiki **angu**.....

(b) Eleza maana mbili kwa kila tungo.

(i) Mama anaota.

-
-

(ii) Tafadhali nipe sahani ya kulia.

-
-

(iii) Vijakazi wanalima barabara.

-
-

Namba ya Mtahiniwa

(iv) Amekanyaga mtoto.

-
.....
.....
.....
-
.....
.....
.....

(v) Shangazi anawachezea wanangu.

-
.....
.....
.....
-
.....
.....
.....

(c) Andika **KWELI** kama sentensi ni sahihi au **SIO KWELI** kama sentensi si sahihi.

- (i) Tafadhali mpikie ugali. Hii ni tungo tata.
.....
- (ii) Kifaa kinachotumika kulia chakula kiitwacho uma wingi wake ni
uma.
- (iii) Rejesta ni misimu ya Kiswahili.
.....
- (iv) Amekula chumvi nyingi. Hii ni nahau.
- (v) Mbili kutwa mara tatu. Ni rejesta ya kujifunza hesabu.

Namba ya Mtahiniwa.....

SEHEMU C (Alama 15)

SARUFI

3. (a) Bainisha aina za maneno yaliyopigiwa mstari katika tungo zifuatazo:

Mfano: Sisi tunacheza mpira uwanjani

Jibu: kiwakilishi

- (i) Kuku yu bandani
- (ii) Maskini! Ameumia!
- (iii) Wako hatakiwi hapa
- (iv) Dagaa wa Kigoma ni watamu.....
- (v) Mtoto alikuwa anacheza mpira

- (b) Unda vitenzi kutokana na nomino zifuatazo:

- (i) Kiumbe
- (ii) Pigo
- (iii) Mteule
- (iv) Mlinzi
- (v) Kiongozi
- (vi) Mchezo.....
- (vii) Adhabu.....
- (viii) Muundo.....
- (ix) Chakula.....
- (x) Mtego.....

- (c) Tunga sentensi kwa kutumia aina za maneno zifuatazo:

Mfano: **Jana usiku** litumike kama kielezi

Wote wawili waliondoka **jana usiku**

- (i) **Mimi** litumike kama kiwakilishi

.....

Namba ya Mtahiniwa.....

- (ii) **Letu** litumike kama kivumishi
.....
- (iii) **Tutaendelea** litumike kama kitenzi kisaidizi
.....
- (iv) **Na** litumike kama kiunganishi
.....
- (v) **Upendo** litumike kama nomino dhahania
.....

SEHEMU D (Alama 40)
FASIHI SIMULIZI

4. (a) Kamilisha methali zifuatazo:
- (i) Kuishi kwingi
.....
- (ii) Mchuma janga.....
.....
- (iii) Chanda chema.....
.....
- (iv) Asiyekubali kushindwa
.....
- (v) Jambo usilolijua.....
.....
- (b) Bainisha tofauti tano zilizopo kati ya fasihi simulizi na fasihi andishi.
- (i)
.....
- (ii)
.....
- (iii)
.....
- (iv)
.....

Namba ya Mtahiniwa.....

(v)
.....

(c) Soma shairi lifuatalo kisha jibu maswali yanayofuata:

Mada iliyo moyoni, hii ninawaletae,
Watoto wa mitaani, mada nimeshafungua,
Wanapata mitihani, katika hii dunia,
Nawaonea huruma, imewatupa dunia.

Wanashinda jalalani, hayo ndiyo mazoea,
Umkute kituoni, anaomba abiria,
Ni njaa mwake tumboni, ndiyo inamsumbua,
Ataomba kwa imani, huku anakulilia.

Wapo pia maaluni, vibaya wamezoea,
Hawaombi wala nini, kazi yao kukwapua,
Husimama vituoni, abiria kuvizia,
Abiria wanalia, kila kitu kimekombwa.

Twajenga taifa gani, watoto kuachilia?
Wazurure mitaani, na sisi twachekelea,
Tunadhanja utani, na mwishowe tutalia
Kwani mzaha mzaha, hutumbukia usaha.

Maswali

(i) Bainisha muundo na mtindo wa shairi hili.

- Muundo wa shairi hili ni.....
- Mtindo wa shairi hili ni.....

(ii) Eleza dhamira ya mtunzi katika ubeti wa pili.

-
-

(iii) Eleza ujumbe wa shairi hili.

.....
.....

Namba ya Mtahiniwa

- (iv) Toa methali nyingine moja yenye maana sawa na methali iliyopo katika ubeti wa nne.....

Andika kichwa cha habari cha shairi hili kisichozidi maneno matano na kisichopungua maneno matatu.

SEHEMU E (Alama 15)
UANDISHI WA INSHA/UTUNGAJI

5. Wewe ni mwanafunzi wa Kidato cha Pili katika Shule ya Sekondari Tegemeo, S.L.P 130, Dodoma, una matatizo ya kiafya hivyo unahitaji kwenda kutibiwa hospitali ya Mkoa wa Dodoma. Andika barua kwa Mkuu wako wa Shule kuomba ruhusa ya siku mbili (02). Jina lako liwe Juhudi Sabuni.

Namba ya Mtahiniwa

